

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ВВЕДЕННЯ В ТЕОЛОГІЮ”
(для магістрів)

МАУП

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2010

Підготовлено доцентом кафедри Українського православ'я та теології
В. М. Чернишовим

Затверджено на засіданні кафедри Українського православ'я та теології
(протокол № 6 від 25.02.09)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Чернишов В. М. Навчальна програма дисципліни “Введення в теологію”
(для магістрів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. — 19 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Введення в теологію”, питання для самоконтролю, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2010
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2010

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму розроблено з позиції нового підходу до розуміння релігії, згідно з нею пропонується вивчати релігієзнавчі матеріали на факультетах гуманітарного, економічного і управлінського профілю або факультативно слухачами інших спеціальностей.

Релігія — це специфічний спосіб усвідомлення світу, точніше форма світогляду, а при докладнішому розгляді, то релігія — це пошук сенсу життя, одна із спроб його розуміння.

Основним питанням для кожної людини завжди було і лишається питання про сутність життя і буття Бога. Не всі в змозі дати на нього остаточну, досить аргументовано обґрунтовану відповідь. Однак незгубна в кожній нормальній людині потреба знайти її є безперечним фактом.

Вивчаючи природу, космос, ми виявляємо, що все, що оточує нас, існує і діє у відповідності з чіткими цілеспрямованими законами. Вважаючи себе ніби вершиною творіння природи, ми виявляємо людство нібито поза системою речей. Все, що оточує нас, пройняте причинно-наслідковим зв'язком: нічого не створено безцільно, у світі фізичних тіл існують гармонійні закони руху, перетворення, кругообігу. Подібна логіка присутня в рослинному і тваринному світі. Але основне питання — для чого це все існує — залишається без відповіді.

Наше дослідження навколишнього світу зводиться до вивчення його реакцій на наші впливи, які ми відчуваємо за допомогою п'яти органів відчуття: дотику, зору, слуху, смаку, нюху, або ж технічних приладів.

Але, за релігією, існує духовний світ (він не сприймається органами відчуттів), центром якого є Особистість. Цей невидимий духовний світ, який діє на нас через інформацію, думки, почуття, а часто і через закони матеріальної природи та випадок, ставить нас у певні умови, відповідно до яких ми повинні діяти. І якщо ми не відчуваємо цього у своєму житті, то починаємо відчувати духовну спрагу навіть при матеріальному достатку.

Ще кілька років тому людям здавалось, що ось закінчиться атеїстичний період, і душі людей почнуть відходити від вульгарного матеріалізму і невіри, і поступово повернуться до своєї духовності релігії та традицій.

Без шумних акцій і пропагандистської настирливості, шляхом поступового відігрівання сердець в країні почнуть відроджуватись і кам'яні собори, і храми людських душ.

Нині людина оточена великою кількістю різноманітних вірувань і ідеологій. Але, врешті решт, всі вони захищають і пропонують два основні світоглядні напрями: релігію і атеїзм (відповідно, у філософії: ідеалізм і матеріалізм).

Але, власне, у ставленні до питання про остаточну мету і сенс життя у людини з найбільшою очевидністю виявляється духовна орієнтація.

Можливість різномислення в релігії виявляється особливо яскраво, але будь-які погляди зумовлюються мірою духовної чистоти людини. Щодо питання про походження світу, то будь-яка релігійна культура (іудаїзм, християнство, іслам, буддизм) виключають сліпу віру в чудо самозародження всесвіту, самовиникнення життя, самоз'явлення розуму. Релігія стверджує буття Розумної причини, визнання якої оптимально пояснює походження і буття цього дива.

В результаті вивчення дисципліни у студентів формуються певні *уміння і навички*:

- спілкування з людьми, які визнають ту чи іншу релігійну культуру не тільки в діловій обстановці, а й під час особистого спілкування;
- враховувати релігійний фактор при підготовці виступів в аудиторіях з віруючими людьми;
- виявляти віротерпимість до людей інших сповідань, невідторгнення їхніх релігійних цінностей, глибоке їх розуміння, при цьому залишаючись на позиціях своєї історичної культури або навіть поза нею.

МАУП

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ВВЕДЕННЯ В ТЕОЛОГІЮ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1 2 3	Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади дисципліни. Мета і завдання курсу Релігійність як внутрішній стан людини Деякі зауваження до питання про буття Бога Походження релігії
4 5 6 7 8	Змістовий модуль II. Класифікація релігій за групами. Великі всесвітні релігії Великі всесвітні релігії. Місце християнства серед них. Етнічні релігії Ортодоксальний іудаїзм. Релігія праведності від Закону Християнство. Таємниця Бога, що став плоттю Іслам. Релігія суворого монотеїзму Буддизм. Релігія середнього шляху
9 10	Змістовий модуль III. Наукові гіпотези і концепції творіння. Основні засади релігійного законодавства України Мова зірок. Безмежний світ Всесвіту Релігійні культи і секти деструктивної спрямованості в демократичній Україні. Релігійне законодавство України
Разом годин: 54	

ЗМІСТ
дисципліни
”ВВЕДЕННЯ В ТЕОЛОГІЮ”

Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади дисципліни. Мета і завдання курсу

Тема 1. Релігійність як внутрішній стан людини

Загальне поняття про релігію. Релігія як ”союз благочестя людини з Богом”. Принципи релігійного світогляду. Властивості людського духа (трихотомія). Співвідношення знання і віри (науки і релігії), де перше має своїм предметом видиме і осягнене, а друга — невидиме і незбагненне. Релігійно-філософський погляд на створення світу.

Література [1; 2; 20; 30-32]

Тема 2. Деякі зауваження до питання про буття Бога

Бог як дух і Особа. Незбагненність і самотність Бога (немає стосовно Себе будь-якої зовнішньої причини Свого буття). Інші якості Бога (згідно з біблійською текстологією: вічний, незмінний, премудрий, всеблаженний і т. д.

Принцип апофатичного богослів'я. Аргументи і докази буття Бога: космологічний, телеологічний, онтологічний та ін.

Розкрити їх зміст. Аргументи атеїстів ”Проти буття Бога” — їх формулювання і внутрішній зміст.

Діячі науки, які вірять у вищу Реальність через внутрішній духовний досвід.

Література [1; 2; 20; 30–32; 59; 72]

Тема 3. Походження релігії

Нерелігійні і псевдорелігійні системи мислення

Гіпотези походження релігії: натуралістична, анімістична, гіпотеза Фейєрбаха, соціальна гіпотеза. Позитивний погляд на походження релігії. Фактори і умови богопізнання. Нерелігійні системи мислення: деїзм, пантеїзм. Коріння язичництва — в пантеїзмі.

Різновиди язичництва: по-перше, всі політеїстичні релігії; по-друге, натуралізм, ідолослужіння, магізм, містицизм; по-третє, сатанізм, окультизм, шаманство. Внутрішній зміст кожного з цих напрямів і життєві принципи їх послідовників.

Теїстичний світогляд. Теїзм — система мислення, що визнає буття особистості Бога і стверджує можливість його одкровення і промислу про світ і людину. Розвиток цієї концепції.

Література [1; 2; 5; 6; 15; 32]

Змістовий модуль II. Класифікація релігій за групами. Великі всесвітні релігії

Тема 4. Великі всесвітні релігії. Місце християнства серед них. Етнічні релігії

Різноманітність релігій при єдності Бога, де можливість різного мислення виявляється найяскравіше, тому що будь-яка точка зору тут обумовлена мірою духовної чистоти людини. Класифікація релігій за групами: великі світові (їудаїзм, християнство, іслам, буддизм); етнічні (національно-державні — їудаїзм, джайнізм, синтоїзм, сикхизм та ін.); племінні, або родові (примітивні, що походять від пантеїстичного розуміння духовного життя).

Вказати на принципові відмінності християнства від інших релігійних культур.

Відмінні ознаки і догматичні особливості деяких етнічних релігій.

Література [1; 2; 5; 6; 32; 58; 59]

Тема 5. Ортодоксальний їудаїзм. Релігія праведності від Закону

Біблійна текстологія і канон. Факт обрання Богом Авраама (близько 2085 р. до н. е.), від якого пізніше буде походити єврейський народ.

Старий Завіт і рання історія Ізраїлю. Епохи завоювання Ханаану, період Суддів, об'єднана монархія Саула, Давида, Соломона, роз'єднання нації, полон, пророки. Вихід (Пасха) і Декалог (Закон). Проголошені заповіді. Скрижалі. Традиції і свята їудаїзму. Письмові джерела: Тора і Талмуд. Галузки їудаїзму: ортодоксальна, консервативна, реформаторська. Каббала. Сучасний стан їудаїзму. Держава Ізраїль.

Література [1; 2; 4; 5; 30; 32; 57; 58]

Тема 6. Християнство. Таємниця Бога, що став плоттю

Велика світова релігія, що має три гілки: католицизм, православ'я, протестантизм. Загальна ознака, що об'єднує християнські конфесії, і деномінації — віра в Ісуса Христа як Богочоловіка, Спасителя Світу, утіленого Другого Лиця Трьох Божественних Іпостасей (Трійця). Головне віроучительне джерело — Святе Письмо (Біблія). Християнство виникло в I ст. н. е. в Східній провінції Римської імперії — Палестині. В IV ст. стало державною релігією Римської імперії і поступово поширилося у всьому світі.

Свята Трійця. Бог — Особа. Він Єдиний по своїй суті, але має три Лиця. Вчення про Св. Трійцю, антитринітарні суперечки на Вселенському соборі 325 р. в Нікеї. Собор у Цареграді (Константинополі) у 381 р., завершення дискусії про божественність Христа.

Гріх. Дослівно — "промах мимо цілі". У вільному волевиявленні людини лежить причина гріха. Універсальність формули гріха, згідно з 1 Ін. 2:16, — "похоть плоті, похоть очей, гордість життєва". Розкрити її внутрішній зміст.

Біблія. Зміст книги. Канонічні і апокрифічні книги. Старий і Новий Завіти. Переклади Біблії: масоретський, Септуагінта, Пешіто, Вульгата, їхні особливості. Групи книг за їхнім змістом: моралістичні, історичні, навчальні, пророцькі. Методи тлумачення біблейського тексту: буквальний, алегоричний, містичний.

Церква. Сукупність віруючих людей, об'єднаних між собою вірою в Ісуса Христа, Законом Божим, священством, таїнствами, називається Церквою. Розкрити зміст складових Церкви: віри, Закону, ієрархічної спадковості, таїнств.

Таїнства. Існує сім таїнств: хрещення, миропомазання, причастя, сповідь, шлюб, елеосвячення, священство (хіротонія). Розкрити їх зміст і значення.

Дванадцять Свята. Церква надає великого значення святам і постам. Пост, як правило, передує великим церковним святам. Сутність поста полягає в очищенні і оновленні людської душі. Великих багатоденних постів у православ'ї чотири. Головних свят — дванадцять. Найбільш значне свято — Пасха.

Святкується кожного року з різний час за астрономічним обчисленням.

Православ'я. Зараз у світі налічується близько 100 млн прихильників православ'я, пов'язаних спільним віровченням, основними

нормами церковного життя, найважливішими обрядами і таїнствами. В процесі історичного розвитку утворилося 15 автокефальних, самостійних церков: Константинопольська, Александрійська (Єгипет і ряд країн Африки), Антиохійська (Сирія, Ліван), Іерусалимська (Палестина), Російська, Грузинська, Сербська, Румунська, Болгарська, Кіпрська, Елладська (Греція), Албанська. Чеська, Словацька, Американська.

Крім того, існує 5 автономних церков: Синайська (юрисдикція іерусалимського патріарха), Фінляндська і Критська (юрисдикція константинопольського патріарха), Японська і Українська (юрисдикція патріарха Московського і всієї Русі). Весь духовний клір — це біле і чорне духовенство. Приходи об'єднуються в благочиння, благочиння — в єпархії.

Католицизм. Найбільший напрям у християнстві, поширене в Італії, Іспанії, Португалії, Франції, Австрії, Польщі, Угорщині, Латинській Америці, США. У світі близько 800 млн. прихильників католицизму.

Початок розколу Вселенської Церкви на католицьку і православну припадає на 867 р. З 1054 р. процес набув незворотнього характеру.

Організація католицької церкви відзначається суворою централізацією. Римський папа — первосвященник і Голова Церкви, який визначає доктрину з питань віри і моралі. Його влада вища за рішення соборів.

В ієрархії існує три ступеня священства. Єпископа призначає папа. Папу обирає кардинальська колегія таємним голосуванням в Сикстинській капеллі. В місіонерській діяльності Церкви важливу роль відіграють монашескі ордени: госпітальєри, домініканці, капуцини, францисканці, августинці, іезуїти.

Види і призначення храмів. Храмом називається освячена будова, призначена для зібрання, здійснення богослужіння і таїнств. Назва храму походить від слова "храмина", *будова*. Походження храмів бере початок ще з глибокої давнини, коли вождь єврейського народу Мойсей за велінням Бога влаштував першу скінію, яка складалася з трьох частин. Архітектоніка православних і католицьких храмів, їхнє внутрішнє оформлення і стиль духовного письма (іконописна традиція).

Катехізіс. Катехізіс у перекладі з грецької означає "оголошення", а з часів апостольських цим словом позначають початкове вчення про віру християнську.

Протестантизм. Передумови виникнення протестантизму. Мартін Плотер. Релігійно-політичні реформи в Німеччині в 1520 р. Рух анабаптистів. Жан Кальвін і його вчення про безумовне передвизначення людської долі — основа Пресвітеріанської церкви. Англійське сповідання. Догматичні особливості і принципи вчення протестантів. Ортодоксальний і модерністський протестантизм.

Література [1; 2; 4; 5; 30; 32; 46; 59]

Тема 7. Іслам. Релігія суворого монотеїзму

Засновник релігії. Ібу-иль-Касим (Мохаммед). Передумови виникнення ісламу в Аравії. Мекка. Одкровення Мохаммеду. Коранічний текст. Принципи роз'яснення "монсух-насих". П'ять стовпів ісламської віри: шахада, намаз, уразу, зак'ят, хадж. Догматичне вчення ісламу. Фаталізм. Халіфи-спадкоємці Мохаммада. Поширення ісламу. Розподіл в ісламі. Сучасний стан ісламської релігійної культури.

Література [1; 2; 31; 32; 59;]

Тема 8. Буддизм. Релігія середнього шляху

Виникнення буддизму пов'язане з ім'ям Сідхартхі Гаутами, відомого в світі під ім'ям Будди. Слово "будда" означає "просвітлений".

Гаутама народився в 560 р. до н. е. в Північно-Східній Індії. Належав до касты кшатріїв (воїнів). В центрі вчення буддизму — вчення про чотири благородні істини: страждання, його причини, звільнення від нього і шляхи до такого звільнення.

Страждання і звільнення — суб'єктивні стани і одночасно якась космічна реальність. Страждання — стан неспокою, покрути, еквівалентний бажанню, і одночасно — пульсація джерел.

Досягнення Нірвани як стану відсутності зв'язку особистості з зовнішнім світом (рід небуття).

В іудаїзмі немає душі як незмінної субстанції. Немає в ньому і особистого Бога, трансцендентного світу і людини.

Тіпітака — священна книга буддистів. її зміст. Філософської школи буддизму: ліберальна (Махаяна) і консервативна (Хінаяна). Ламаїзм — як тибетська форма буддизму.

Література [1; 2; 5; 31; 32; 52; 55; 59; 64]

Змістовий модуль III. Наукові гіпотези і концепції творіння. Основні засади релігійного законодавства України

Тема 9. Мова зірок. Безмежний світ Всесвіту

Увесь наш Всесвіт, починаючи з атомів і закінчуючи галактиками, управляється певними фізичними законами. Розміри Всесвіту воістину викликають благоговійний страх. Від безмірно великого до безкінечно малого, від скупчення галактик до атома. Всесвіт — це чудова організація. Макро- і мікрокосмос влаштовані за однаковими законами.

В макрокосмосі розміри і відстані майже неможливо охопити розумом: до нашого часу в межах видимої частини Всесвіту виявлено близько десяти мільярдів галактик. А за межами видимості сучасних телескопів їх існує набагато більше.

Вчені-астрономи вважають, що Всесвіт налічує 100 мільярдів галактик! І кожна галактика складається із сотень мільярдів зірок.

Перший і другий закони термодинаміки.

Всесвіт — це континуум часу, простору і маси (енергії). Перший закон термодинаміки говорить: енергія не виникає з нічого і не зникає: вона лише переходить із однієї форми в іншу, але загальна кількість енергії у Всесвіті лишається незмінною.

Другий закон формулюється так: кожна система, полишена на саму себе, прямує в напрямку від порядку до безладдя. Іншими словами, всі речі у Всесвіті мають тенденцію до перемішування і хаосу (“Закон занепаду”).

Висновок: згідно з другим закону термодинаміки Час мав початок. Перший же закон показує, що Всесвіт повинен бути створений Зовнішньою причиною.

Інші гіпотези творіння. Теорія “Великого вибуху” вченого Леметра, її концепції.

Література [1; 2; 9; 51; 73; 76]

**Тема 10. Релігійні культури і секти деструктивної спрямованості в демократичній Україні.
Релігійне законодавство України**

Деструктивними (або тоталітарними) культурами називають культури і секти, які порушують права своїх членів, завдаючи їм шкоди шляхом використання певної методології.

Диференційований поділ таких культів на групи: псевдохристиянські культури, східні, псевдонаукові, синкретичні, оккультні.

Іноді чітка грань віровчительної ознаки в культурі стерта і точно диференціювати її досить складно.

Наприклад, "Теософське товариство" є синкретичним, псевдохристиянським і оккультним одночасно, а "Біле братство" Кривоногова — псевдохристиянським і синкретичним.

Література [1; 2; 3; 60; 66; 74; 80]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Предмет, мета і завдання дисципліни.
2. Поняття "релігія".
3. Принципи релігійного світогляду.
4. Три точки зору релігійно-філософського погляду на створення світу.
5. Різновиди пантеїзму.
6. Співвідношення релігійної віри і знань.
7. Що означає слово "Бог"?
8. Самобутність Бога.
9. Час, простір, матерія стосовно Бога і Його створіння.
10. Інші якості Бога згідно з біблейською текстологією.
11. Аргументи "проти буття Бога".
12. Аргументи і докази на користь "буття Бога".
13. Трихотомія людини в релігійному висвітленні.
14. Властивості людського духа: соборність, розум, воля. Прокоментувати ці положення.
15. Апофатичне богослів'я: його принципи.
16. Гіпотези походження релігії.
17. Умови для віри в Бога.
18. Віра як "здійснення очікуваного і впевненість у невидимому".
Дати роз'яснення.
19. Нерелігійні системи мислення: деїзм і пантеїзм.

20. Псевдорелігійні системи мислення. Види язичництва.
21. Різноманітність релігій у світі. Причини цього.
22. Унікальність християнства серед інших релігійних культур.
23. Великі світові релігії.
24. Група етнічних релігій.
25. Релігія Китаю — даосизм.
26. Релігія Японії — синтоїзм.
27. Ортодоксальний іудаїзм. Релігія праведності від Закону. Пояснити.
28. Обрання народу Моїсею. Пасха — ніч смерті і звільнення.
29. Скрижалі Закону. Синай. Декалог, його зміст. "Гріх" в іудаїзмі.
30. Свята іудаїзму.
31. Письмові джерела іудаїзму.
32. Гілки іудаїзму.
33. Християнство. Загальний огляд.
34. Таємниця Бога, що став плоттю.
35. Поняття гріха в християнському розумінні.
36. Канон і "богодуховенність" Біблії.
37. Основні переклади біблійного тексту.
38. Методи тлумачення його тексту.
39. Визначення "церкви", її канонічність і законність: чим це визначається.
40. Зміст церковних таїнств.
41. Християнські дванадцять свята.
42. Структура Православної церкви.
43. Структура Католицької церкви.
44. Архітектоніка храмів. Іконографія.
45. Розуміння ікони в православної традиції.
46. Катехізис. Його частини. Дати роз'яснення.
47. Передумови виникнення протестантизму.
48. Гілки ортодоксального протестантизму.
49. Деномінації модерністського протестантизму.
50. Принципи догматичного вчення протестантів.
51. Іслам. Релігія суворого монотеїзму.
52. Роль Мохаммеда (Ібу-иль-Касима) в ісламі.
53. Шіїтський та сунітський напрямки в ісламі.
54. Зміст коранічного тексту.
55. Принцип тлумачення Корану "мансух-насих".
56. П'ять обов'язкових "стовпів" ісламської віри.

57. Особливості догматичного вчення ісламу.
58. Роль халіфів в ісламі.
59. Сучасний стан ісламу в світі.
60. Буддизм. Релігія середнього шляху.
61. Сідхартха Гаутама (Будда).
62. Чотири Великі істини буддизму.
63. Буддизм — як філософія і релігія.
64. Віроучительні джерела буддизму.
65. Філософські школи буддизму.
66. Поняття нірвани, сансари, карми.
67. Поняття Бога з буддизмі.
68. Ламаїзм — як тибетська форма буддизму.
69. Гармонія Всесвіту. Космологічний і телеологічний аргументи на користь створення світу Розумом.
70. Особливості, які можна спостерігати у Всесвіті.
71. Сформулювати і пояснити перший закон термодинаміки.
72. Сформулювати і пояснити другий закон термодинаміки. Про що свідчить їх існування.
73. Викладення космології творіння в біблійному каноні (книга Буття).
74. Теорія “великого вибуху”.
75. Перелічити відомі деструктивні секти і культу в Україні.
76. Їх особливості у віровченні.
77. Поділ культів на п'ять основних.

МАУП

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *В. М. Чернышев*. Религиоведение. — К. 2003.
2. *Л. М. Черній, Н. І. Лахно*. Релігієзнавство. — К., 2002.
3. *В. М. Петрик*. Нетрадиційні релігійні та містичні культури України — К., 2003.
4. *Библія* с приложениями. — Брюссель, 1977.
5. *Мифы* народов мира. — М., 1982.
6. *Философская энциклопедия*: Т. 1–5. — М., 1970.
7. *Аверинцев С. С.* Эстахология: Т. 1–5. — М., 1970.
8. *Аверинцев С. С.* Поэтика ранневизантийской литературы. — М., 1977.
9. *Наак Г. К.* К проблеме бесконечности. — *Вопр. филос.* — 1965. — № 12.
10. *Черкашин П.* Гносеологические корни идеализма. — М., 1961. — С. 189.
11. *Беседа* с академиком Г. Нааном. О диалектике познания. — *Наука и религия.* — 1968. — № 12. — С. 23.
12. *Закон Божий*. — К., 1990.
13. *Мистическое богословие*. — К., 1991.
14. *В. Соловьев*. Духовные основы жизни. — Брюссель, 1982.
15. *А. Мень*. Тайна жизни и смерти. — *Знание*, 1992.
16. *Беседы* о вере и Церкви. Митрополит Сурожский Антоний. — СПб.: Интер-бук, 1991.
17. *Тайна смерти*. — Харьков, 1996.
18. *Раймонд Моуди*. Жизнь после жизни. — М., 1991.
19. *Настольная книга* атеиста. — М., 1987.
20. *П. Тиволье*. Спутник искателя правды. — Брюссель, 1992.
21. *Традиция*, догмат, обряд. Апологетические очерки. Диакон А. Кураев. — М., 1995.
22. *Малявин В. В.* поисках традиции. Восток-Запад. — М., 1988.
23. *Василюк Ф. Е.* Психология переживания. — М., 1984.
24. *Розанов В.* Уединенное. — М., 1990.
25. *Н. П. Аксаков*. Предание Церкви и предания школы. — *Богослов. Вест.* — 1908 — Т. 1 (Сергиев Посад).
26. *Письма* Елены Рерих: В 2 т. — Минск, 1992.
27. *Догматика*. Заочные библейские курсы ВСЕХБ. — М., 1970.

28. *Поснов М. Э.* Гностицизм II века и победа христианской церкви над ним. — К., 1917.
29. *Дронов Михаил*, протейрей. Писание и Предание. — Журн. Москов. Патриархии — 1994 — №1.
30. *Катихизис*. — К., 1991.
31. *Великие посвященные*. Э. Шюре: Пер. с фр. — М., 1914.
32. *Ш. Соссей*, История религии. — Т-1. — Изд. Валаамский монастырь.
33. *Опыт христианского катихизиса митрополита Антония*. — Изд. РПЦЗ, Австрия, 1989.
34. *Пути русского богословия*. Г. Флоровский. — Париж, 1983.
35. *Библейская энциклопедия Архим. Никифора*: В 4 т. — М., 1891.

Додаткова

36. *Шлини Э.* Тезисы к диалогу между православными и евангелическими богословами о проблеме Предания. — М., 1968.
37. *Буйе Л.* О Библии и Евангелии. — Брюссель, 1988.
38. *Булгаков Сергей*, протоиерей. Православие. — М., 1991.
39. *Гарнак А.* Сущность христианства. — М., 1907.
40. *Несмеров В.* Наука о человеке. — Казань, 1906.
41. *Бульман Р.* Новый Завет и мифология. — Вопр. филос. 1992. — №21. — 94 с.
42. *Лосев А. Ф.* Философия. Мифология. Культура. — М., 1991.
43. *Карташева.* Влияние Церкви на русскую культуру. — Русское возрождение. — 1982. — № 18.
44. *Кюнг Г.* Существует ли Бог? — М., 1982.
45. *Бальтазар*, фон Г. У. Ты имеешь глаголы вечной жизни. Размышления над Свяш. Писанием. — М., 1992.
46. *Анри де Любак.* Католичество. — Милан, 1992.
47. *Иоанн Мосх.* Духовный луг. — Сергиев Посад, 1915.
48. *Посошков И.* Книга о скудости и богатстве. — М., 1937.
49. *Преп. Феодор Студит.* Первое опровержение иконоборцев. — Париж, 1987.
50. *Косаржевский А. Ч.* Источниковедческие проблемы раннехристианской литературы. — М., 1985.
51. *П. Харглаа.* Библия и наука. — Ашфорд. Конн, США.
52. *Бхагавад-Гита*. — Изд. "Бхактиведанта Бук Траст", 1984.

53. *Блаватская Е.* Тайная доктрина: синтез науки, религии, философии: Пер. с англ., 1993.
54. *Древнекитайская философия*: В 2 т. — М., 1972.
55. *Радхакришнас С.* Индийская философия. — М., 1956.
56. *Юань Кз.* Мифы Древнего Китая. — М., 1965.
57. *Аверинцев С. С.* Древнееврейская литература / История всемирной литературы. — Т 1. — М., 1983.
58. *Иудаизм.* Исидор Эпштейн. Золотой фонд еврейской культуры. 1959 г. (переиздан.).
59. *Н. Порублев.* Культы и мировые религии. — Австралия, 1994.
60. *Уолтер Мартин.* Царство культов. — П., 1991.
61. *Эрнст Пикеринг.* Библейски сепратизм. — США, 1989.
62. *Агада.* Сказания, притчи, изречения Талмуда и мидрашей. — М., 1993.
63. *Гейзенберг В.* Шаги за горизонт. — М., 1987.
64. *Светров Э.* Истоки религии. — Брюссель, 1970.
65. *Библейский справочник* Генри Геллея. — П., 1996.
66. *Печников Б. А.* Рыцари Церкви, кто они? — М.: Политиздат, 1991.
67. *Э. Светров.* У врат молчания. Очерки по буддизму. — Брюссель, 1986.
68. *Кеннет Боа.* Лабиринты веры. — Австрия, 1992.
69. *Шрейдер Ю. А.* Галилео Галилей и Римско-Католическая Церковь / Вест. истории естествознания и техники. — 1993. — № 1.
70. *Д. Лейзер,* америк. астрофизик. Создавая картину Вселенной. — М., 1988.
71. *Догаев М. М., Чаругин В. М.* Астрофизика. — М., 1988.
72. *Генри Моррис.* Библейские основания современной науки. — СПб., 1995.
73. *Ю. Шмидт.* Четыре лекции о происхождении солнечной системы. — М.: Знание, 1949.
74. *Г. Дж. Берри.* Во что они верят. — М., 1994.
75. *Д. Макдауэлл.* Обманщики. — Новая жизнь, 1995.
76. *Кулаков Ю. И.* Проблема основ бытия и мир высшей реальности (О первоначалах мира в науке и теологии). — СПб. 1993.
77. *Св. Филарет (Дроздов), митр.* Собрание мнений и отзывов. — Т. 5. — М., 1887.
78. *Успенский Л. А.* О раннехристианских изображениях. Богословие иконы Православной Церкви. — Париж, 1989.

79. *Преп.* Феодор Студит. Добротолюбие. — Джорданвилль (США), 1965.

80. *Чернышев В. М.* Меч обоюдоострый. — К., 1994.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Введення в теологію”	5
Зміст дисципліни “Введення в теологію”	6
Питання для самоконтролю.....	12
Список літератури	15

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *О. М. Коваленко*
Комп’ютерне верстання *І. О. Музика*

Зам. № ВКЦ-4644

Формат 60 84/₁₆. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний. Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*